

Sygn. akt VII U 1607/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Zabrocka

Protokolant: st.sekr.sądowy Anna Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy L. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania L. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 14 maja 2013 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje ubezpieczonemu L. P. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2013 r.;
2. stwierdza, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/ na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt: VII U 1607/13

Uzasadnienia

Decyzją z dnia 14 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu L. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), tj. nie wykazanie 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 10 lat, 9 miesięcy i 26 dni.

Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w G. od dnia 4 maja 1977 r. do 31 października 1978 r. jako pracy w warunkach szczególnych, gdyż przedłożone świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 4 kwietnia 2003 r. jest nieformalne – kserokopia. Ponadto, brak prawidłowej podstawy tj. brak punktu z zarządzenia resortowego.

Ponadto, nie uznano okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. od 11 lipca 1985 r. do 15 stycznia 1990 r. jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, gdyż zakład pracy podaje, że ubezpieczony pracował na stanowiskach od 11 lipca 1985 r. do 11 października 1985 r. jako „pomocnik operatora” oraz od 12 października 1985 r. do 15 stycznia 1990 r. jako „maszynista/operator”, jednakże brak tych stanowisk w Zarządzeniu Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. Ponadto, zakład pracy nie określa, jakiego rodzaju maszyn ubezpieczony był operatorem.

Odwołanie od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony L. P., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej uchylenie. Wniósł o ustalenie, iż praca wykonywana w okresie od 11 lipca 1985 r. do 15 stycznia 1990 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K., jako maszynista operator, była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych i na tę okoliczność wniósł o przesłuchanie świadków I. W. oraz S. W..

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

W piśmie procesowym z dnia 29 lipca 2013 r. ubezpieczony wniósł również o zaliczenie do jego stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy w Spółdzielni (...) w G. w okresie od 4 maja 1977 r. do 31 października 1978 r. i na tę okoliczność wniósł o przesłuchanie świadków B. S. oraz Z. L..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony L. P., urodzony dnia (...), w dniu 8 kwietnia 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach.

Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, a wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 10 grudnia 2011r.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 101-102 akt emerytalnych,

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., udowodnił 28 lat, 4 miesiące i 22 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 10 lat, 9 miesięcy i 26 dni okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 105, raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 106 akt emerytalnych,

W związku z powyższym, zaskarżoną w sprawie 14 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu L. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach.

Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył ubezpieczonemu okresu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w G. od dnia 4 maja 1977 r. do 31 października 1978 r. oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. od 11 lipca 1985 r. do 15 stycznia 1990 r.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 14 maja 2013 r. – k. 107 akt emerytalnych, odwołanie – k. 2-3 akt sprawy,

Ubezpieczony L. P. od dnia 4 listopada 1971 r. posiada prawo jazdy kat. M, uprawniające do prowadzenia maszyn samobieżnych: pojazdów samochodowych o cechach konstrukcyjnych ograniczających szybkość do 20 km na godz., do których mogą być doczepione wozy mieszkalne, cyrkowe itp. oraz maszyny rolnicze, leśne i budowlane: motolultywatory z przyczepą oraz kat. T uprawniające do prowadzenia ciągników, których cechy konstrukcyjne ograniczają szybkość do 25 km na godzinę, łącznie z przyczepami o dopuszczalnym ciężarze przyczep do 10 ton, a przy wywozie drewna z lasów do 14 ton.

dowód: odpis prawa jazdy – w aktach osobowych (koperta) k. 39 akt sprawy,

W pierwszym spornym okresie od dnia 4 maja 1977 r. do 31 października 1978 r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółdzielni (...) w G. na stanowisku traktorzysty.

Do jego obowiązków od wczesnej wiosny do późnej jesieni należało głównie wykonywanie prac polowych przy użyciu ciągnika, takich jak oranie, bronowanie, opryski, obsługa kultywatora, wyrywaczki lnu, kopaczki do ziemniaków itd. . W okresie zimowym, ubezpieczony, podobnie jak inni traktorzyści był wynajmowany przez inne firmy, bądź osoby prywatne do transportu materiałów budowlanych, drewna z lasu, materiałów opałowych i nawozów. Kierowany przez niego ciągnik miał jedną lub dwie przyczepy. W Spółdzielni (...) w G. zatrudniono około 40 traktorzystów, którzy pracowali na terenie całej gminy. Nie było przestojów w pracy. W przypadku awarii pojazdu, ubezpieczony prowadził inny ciągnik. Sporadycznie ubezpieczony wykonywał również drobne prace w warsztacie – np. zmieniał koło w ciągniku.

dowód: akta osobowe (k. 39 koperta) - podanie z dnia 23 kwietnia 1977 r., umowa o pracę z dnia 4 maja 1977 r., świadectwo pracy z dnia 30 października 1978 r., pismo z dnia 4 sierpnia 1978 r., pismo z dnia 9 czerwca 1978 r., zeznania świadków B. S. k. 43-44, Z. L. k. 44 zeznania ubezpieczonego – k. 44, 41-42, k. 45 (protokół CD),

W okresie od 22 kwietnia 1985 r. do 15 stycznia 1990 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. .Początkowo pracował na stanowisku kierowcy ciągnika.

Z dniem 11 lipca 1985 r. ubezpieczony został przeniesiony na stanowisko pomocnika operatora na okres trzech miesięcy, tj. do 11 października 1985 r. Następnie ubezpieczony pracował na stanowisku operatora (maszynisty).

W okresie od 20 kwietnia 1989 r. do 15 stycznia 1990 r. ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym.

Ubezpieczony rozpoczął prace na stanowisku kierowcy ciągnika, którym przewoził materiały na budowy i paliwo. W okresie pracy na stanowisku nazywanym naprzemiennie „operator”, „kub”, „maszynista”, ubezpieczony obsługiwał ciężki sprzęt budowlany –koparkę, przy użyciu której wykonywał wykopy pod meliorację. Pracę taką ubezpieczony wykonywał przez cały rok, a w okresach, gdy z uwagi na warunki pogodowe nie było to możliwe, pracował w żwirowni, gdzie koparką wybierał żwir i ładował go na wywrotki.

W okresie urlopu bezpłatnego, ubezpieczony pracował w masarni na stanowisku brygadzysty.

dowód: akta osobowe (koperta k. 21) umowa o pracę z dnia 22 kwietnia 1985 r., pismo z dnia 11 lipca 1985 r., angaż z dnia 11 lipca 1985 r., angaż z dnia 11 lutego 1986 r., angaż z dnia 20 maja 1988 r., angaż z dnia 24 stycznia 1989 r., pismo z dnia 8 kwietnia 1989 r., pismo z dnia 17 lipca 1989 r., świadectwo pracy z dnia 15 stycznia 1990 r., zeznania świadków I. W. k. 43, S. W. k. 43 oraz ubezpieczonego k. 41-42, 44, k. 45 (protokół CD)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. oraz (...) Przedsiębiorstwie (...) w K., których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków B. S., Z. L., I. W. i S. W..

Wszyscy przesłuchani w niniejszej sprawie świadkowie posiadali odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, byli zatrudnieni wraz z ubezpieczonym w podobnych okresach i w tych samych zakładach pracy. Ich zeznania były logiczne i spójne, a nadto korespondowały z treścią zgromadzonej w sprawie dokumentacji i treścią zeznań ubezpieczonego. Strony nie kwestionowały treści zeznań świadków, toteż tym bardziej Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować ich wiarygodność.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego L. P. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VIII (W transporcie i łączności) pod pozycją 3 wskazano prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych, a w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod pozycją 3 wskazano prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 10 grudnia 2011 r. osiągnął 60 rok życia i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Nadto, na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze ponad 25 lat (28 lat, 4 miesiące i 22 dni) oraz 10 lat, 9 miesięcy i 26 dni okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy w spornych okresach, ubezpieczony także wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Wskazać należy, że z treści zgromadzonej w niniejszej sprawie dokumentacji z akt rentowych pozwanego i akt osobowych przełożonych w toku niniejszego postępowania przez ubezpieczonego wynikało, że w okresie od dnia 4 maja 1977 r. do 31 października 1978 r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółdzielni (...) w G. na stanowisku traktorzysty.

Charakter pracy ubezpieczonego w powyższym okresie został jednoznacznie ustalony w oparciu o treść zeznań świadków B. S. i Z. L., z których wynikało, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę traktorzysty, do obowiązków którego od wczesnej wiosny do późnej jesieni, należało wykonywanie wszystkich prac polowych przy użyciu traktora, a w okresie zimowym wykonywanie traktorem prac transportowych, dla firm zewnętrznych bądź osób prywatnych.

Biorąc zatem pod uwagę wnioski płynące z powyższego materiału dowodowego, Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony w okresie od 4 maja 1977 r. do 31 października 1978 r. (1 rok 5 miesięcy i 28 dni) stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace na stanowiskach wymienionych w wykazie A - prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego - stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VIII (W transporcie i łączności) pod pozycją nr 3.

W (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. od początku zatrudnienia tj. od 22 kwietnia 1985 r. ubezpieczony także pracował na stanowisku kierowcy ciągnika. Wykonywał zatem przez okres 2 miesięcy i 19 dni prace wymienione w wykazie A dział VIII (w transporcie) poz. 3.

Z dniem 11 lipca 1985 r. został przeniesiony na stanowisko pomocnika operatora na okres trzech miesięcy, tj. do 11 października 1985 r.

Następnie, z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego od 20 kwietnia 1989 r. do 15 stycznia 1990 r., pracował wyłącznie w charakterze maszynisty ciężkiego sprzętu budowlanego – koparki.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu, w którym ubezpieczony wykonywał prace na stanowisku pomocnika operatora. Brak było wystarczających dowodów na uznanie, że ubezpieczony samodzielnie oraz stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace maszynisty ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych. Nazwa „pomocnik” sugeruje ponadto, że do zakresu obowiązków ubezpieczonego nie należało bezpośrednio kierowanie pojazdem.

Nie podlega także zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu urlopu bezpłatnego.

Ostatecznie z okresu pracy w Melioracji , poza wcześniej przywołanym okresem pracy w charakterze kierowcy ciągnika, zaliczeniu podlega okres od 12 października 1985r. do 19 kwietnia 1989r. (w wymiarze 3 lat 6 miesięcy i 8 dni) na stanowisku maszynisty ciężkiego sprzętu budowlanego , określony w wykazie A dział V (w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod pozycją nr 3.

Zsumowanie okresu pracy w warunkach szczególnych wykazanego w toku postępowania przed organem rentowym (10 lat 9 miesięcy i 26 dni) z okresami udowodnionymi w toku niniejszego postępowania , powoduje że ubezpieczony legitymuje się okresem ponad 16 lat pracy w szczególnych warunkach, co uprawnia go (przy uwzględnieniu, że spełnił on bezspornie pozostałe przesłanki) do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Wynika to z przedłożonej dokumentacji oraz z korespondującej i wiarygodnej treści zeznań świadków i ubezpieczonego.

Nadmienić należy również, że zgodnie z treścią art. 100 ust.1 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2. W art. 129 ust. 1 w/w ustawy wskazano natomiast, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Biorąc pod uwagę ustalony stan faktyczny i argumenty podnoszone powyżej, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i cyt. wyżej przepisów w punkcie 1 wyroku, zmienił zaskarżoną decyzję organu ubezpieczeniowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy, na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wnioskując a contrario w punkcie 2 wyroku uznał również, iż pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na to, że dopiero przeprowadzenie obszernego postępowania dowodowego w toku postępowania przed sądem, w tym w szczególności dopuszczenie dowodu z akt osobowych ubezpieczonego oraz z zeznań świadków, pozwoliło na uznanie, że w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

SSO Elżbieta Zabrocka